Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (šestého senátu)

15. října 2015*

„Řízení o předběžné otázce — Články 107 SFEU a 108 SFEU — Finanční krize — Podpory pro finanční sektor — Slučitelnost podpory s vnitřním trhem — Rozhodnutí Evropské komise — Finanční subjekt v restrukturalizaci — Propuštění zaměstnance — Vnitrostátní právní úprava týkající se výše odstupného“

Ve spojených věcech C-352/14 a C-353/14,

jejichž předmětem jsou žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podané rozhodnutími Juzgado de lo Social no 2 de Terrassa (soud pro pracovněprávní věci č. 2 v Terrasse, Španělsko) ze dne 8. července 2014, došlými Soudnímu dvoru dne 22. července 2014, v řízeních

Juan Miguel Iglesias Gutiérrez (C-352/14),

Elisabet Rion Bea (C-353/14)

proti

Bankia SA,

Sección Sindical UGT,

Sección Sindical CCOO,

Sección Sindical ACCAM,

Sección Sindical CSICA,

Sección Sindical SATE,

Fondo de Garantía Salarial,

SOUDNÍ DVŮR (šestý senát),

ve složení E. Levits, vykonávající funkci předsedy senátu, M. Berger (zpravodajka) a S. Rodin, soudci,

generální advokát: M. Wathelet,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

* Jednací jazyk: španělština.

s ohledem na vyjádření předložená:

— za Bankia SA H. Monzón Pérez, abogada,

— za španělskou vládu M. Sampol Pucurullem, jako zmocněncem,

— za Evropskou komisi L. Flynnem a É. Gippini Fournierem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkají výkladu článků 107 SFEU a 108 SFEU.

2 Tyto žádosti byly podány v rámci sporu mezi J. M. Iglesias Gutiérrezem a Bankia SA (dále jen „Bankia“), jednotlivými odborovými sekcemi a Fondo de Garantía Salarial (záruční mzdový fond) a dále sporu mezi E. Rion Bea a Bankia, jednotlivými odborovými sekcemi a Fondo de Garantía Salarial, ve věci jejich propuštění společností Bankia.

Právní rámec

Unijní právo

Nařízení (ES) č. 659/1999

3 Nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku [108 SFEU] (Úř. věst. L 83, s. 1; Zvl. vyd. 08/01, s. 339), v čl. 7 odst. 1 až 5 obsaženém v kapitole II, nadepsané „Řízení týkající se oznámené podpory“, stanoví:

„1. Aniž je dotčen článek 8, může být formální vyšetřovací řízení ukončeno rozhodnutím podle odstavců 2 až 5 tohoto článku.

2. Shledá-li Komise, že po příslušných následných úpravách dotyčným členským státem oznámené opatření není podporou, zveřejní tento nález prostřednictvím rozhodnutí.

3. Shledá-li Komise, že po příslušných následných úpravách dotyčným členským státem byly odstraněny pochybnosti o slučitelnosti oznámeného opatření se společným trhem, rozhodne, že je podpora slučitelná se společným trhem (dále jen ‚kladné rozhodnutí‘). Rozhodnutí blíže určí, která výjimka podle Smlouvy [FEU] byla použita.

4. Komise může připojit ke kladnému rozhodnutí podmínky, za kterých může být podpora považována za slučitelnou se společným trhem, a může stanovit povinnosti pro umožnění kontroly plnění rozhodnutí (dále jen ‚podmínečné rozhodnutí‘).

5. Shledá-li Komise, že oznámená podpora není slučitelná se společným trhem, rozhodne, že podpora nemůže být uskutečněna (dále jen ‚záporné rozhodnutí‘).“

4 Článek 25 uvedeného nařízení upřesňuje:

„Rozhodnutí přijatá podle kapitol II, III, IV, V a VII jsou určena dotyčnému členskému státu. [...]“

Rozhodnutí o restrukturalizaci skupiny BFA

5 V souvislosti s finanční krizí, která propukla v průběhu roku 2008, oznámily španělské orgány Komisi dne 9. listopadu 2012 plán na restrukturalizaci společnosti Banco Financiero y de Ahorro SA a její dceřiné společnosti Bankia (dále jen společně „skupina BFA“).

6 Dne 28. listopadu 2012 Komise přijala rozhodnutí C(2012) 8764 final, o podpoře poskytnuté španělskými orgány na restrukturalizaci a rekapitalizaci skupiny BFA (dále jen „rozhodnutí o restrukturalizaci skupiny BFA“) [*citované pasáže z rozhodnutí C(2012) 8764 final jsou neoficiálním překladem*]. V bodech 217 a 218 tohoto rozhodnutí Komise konstatovala, že oznámená opatření představují podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, ale že s přihlédnutím k závazkům přijatým Španělským královstvím musí být považována za slučitelná s vnitřním trhem podle čl. 107 odst. 3 písm. b) SFEU.

7 V rámci posouzení slučitelnosti oznámených opatření Komise odkazuje na některé závazky Španělského království. V bodě 215 rozhodnutí o restrukturalizaci skupiny BFA zejména podotýká:

„Kromě těchto strukturálních opatření velkého dosahu se Španělské království zavázalo dodržovat další omezení týkající se chování do prosince 2017, kdy končí období restrukturalizace [...], a v daném případě dbát na to, aby skupina BFA:

(i) [...] dodržovala platnou právní úpravu v oblasti odměňování a náhrad, zejména ustanovení týkající se mzdových omezení, jež se uplatní v případě úvěrových institucí, jakož i omezení, která mohou plynout ze skutečnosti, že se jedná o subjekt nebo skupinu kontrolovanou vládou [...]

Vláda se rovněž zavazuje zaručit co nejefektivnější využití veřejných zdrojů v oblasti odstupného a mezd v souladu se zásadami, jimiž bylo vedeno přijetí královského nařízení s mocí zákona 24/2012. Zajistí tedy, že postup restrukturalizace bude splňovat vysoké nároky, aby se platby odstupného blížily zákonnému minimu, avšak současně umožní jistou pružnost, aby se předešlo zpožděním v tomto postupu; rovněž případně navrhne snížení režijních nákladů a výdajů na zaměstnance, pokud bude vývoj hospodářských výsledků negativní.

[...]“

8 Závazky navrhované Španělským královstvím jsou uvedeny v dokumentaci připojené k uvedenému rozhodnutí. Mezi těmito závazky jsou v bodech 84 a 85 této dokumentace, jakožto opatření týkající se chování a pravidla pro řízení podniku, uvedeny závazky zmíněné v bodě 215 téhož rozhodnutí.

Španělské právo

9 Článek 51 odst. 1 zákona o postavení zaměstnanců, schváleného královským nařízením s mocí zákona 1/1995 o schválení přepracovaného znění zákona o postavení zaměstnanců (Real Decreto Legislativo 1/1995 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores) ze dne 24. března 1995 (BOE č. 75 ze dne 29. března 1995, s. 9654), ve znění zákona 3/2012 o naléhavých opatřeních pro reformu pracovního trhu (Ley 3/2012 de medidas urgentes para la reforma del mercado laboral) ze dne 6. července 2012 (BOE č. 162 ze dne 7. července 2012, s. 49113, dále jen „zákon o postavení zaměstnanců“), vymezuje pojem hromadného propouštění jako „ukončení pracovních smluv z hospodářských, technických, organizačních nebo výrobních důvodů“, pokud se v průběhu období 90 dnů toto ukončení týká smluv minimálního počtu zaměstnanců určeného v závislosti na

celkovém počtu zaměstnanců dotyčného podniku. Toto ustanovení upřesňuje, že „[h]ospodářské důvody jsou dány, jestliže výsledky podniku svědčí o nepříznivé hospodářské situaci, například pokud podnik vykazuje čistou ztrátu či ji očekává nebo pokud míra jeho výnosů či tržeb vykazuje trvalý pokles“.

10 Článek 52 uvedeného zákona o postavení zaměstnanců stanoví, že pracovní smlouva může být ukončena z objektivních důvodů, „pokud nastává jeden z důvodů stanovených v čl. 51 odst. 1 [téhož zákona] a ukončení se týká menšího počtu zaměstnanců, než je uveden v tomto ustanovení“.

11 Pokud jde o formu a účinky ukončení pracovní smlouvy z objektivních důvodů, čl. 53 odst. 1 zákona o postavení zaměstnanců stanoví:

„Přijetí dohody o ukončení pracovní smlouvy na základě předchozího článku je podmíněno dodržením následujících podmínek:

a) písemné oznámení důvodů propuštění zaměstnanci;

b) zaplacení zaměstnanci současně s předáním písemného oznámení odstupného, jehož výše odpovídá 20 dnům za každý odpracovaný rok, přičemž období kratší než jeden rok jsou zohledňována poměrně na základě odpracovaných měsíců, přičemž celková částka nemůže přesáhnout výši 12 měsíčních plateb.

[...]“

12 Článek 56 odst. 1 uvedeného zákona zní takto:

„V případě rozhodnutí o neoprávněnosti propuštění má zaměstnavatel ve lhůtě 5 dnů od doručení rozsudku na výběr mezi opětovným zařazením zaměstnance a vyplacením odstupného ve výši 33 dnů mzdy za každý odpracovaný rok, přičemž období kratší než jeden rok jsou zohledňována poměrně na základě odpracovaných měsíců, a to až do maximální výše 24 měsíčních plateb. Zvolení možnosti odstupného znamená ukončení pracovní smlouvy, jež je účinné ke dni skutečného ukončení výkonu práce.“

13 Páté přechodné ustanovení zákona 3/2012 stanoví:

„Odstupné stanovené v čl. 56 odst. 1 [zákona o postavení zaměstnanců] se použije na pracovní smlouvy uzavřené od 12. února 2012.

2. Odstupné při neoprávněném ukončení pracovních smluv uzavřených před 12. únorem 2012 odpovídá 45 dnům mzdy za každý odpracovaný rok před tímto datem, přičemž období kratší než jeden rok jsou zohledňována poměrně na základě odpracovaných měsíců a za každý odpracovaný rok po tomto datu odpovídá 33 dnům mzdy, přičemž období kratší než jeden rok jsou rovněž zohledňována poměrně na základě odpracovaných měsíců. Výše odstupného nesmí překročit 720 dnů mzdy, ledaže odpracované době před 12. únorem 2012 odpovídá vyšší počet dnů, jenž se v takovém případě použije jako maximální výše odstupného, přičemž v žádném případě nesmí přesáhnout 42 měsíčních plateb.

[...]“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

14 Juan M. Iglesias Gutiérrez byl u společnosti Bankia zaměstnán od 1. dubna 1991 a E. Rion Bea byla u téže společnosti zaměstnána od 2. června 2008.

15 Bankia v rámci utlumení činností při provádění restrukturalizačního plánu uzavřela dne 8. února 2013 dohodu s odbory zastupujícími 97,86 % zaměstnanců. Tato dohoda předpokládala, že za určitých hospodářských podmínek, které stanovila, dojde do 31. prosince 2015 ke zrušení 4 500 pracovních míst. Uvedená dohoda zejména stanovila, že v případě propuštění činí platba odstupného průměrně 30 dní mzdy za každý odpracovaný rok.

16 Elisabetě Rion Bea bylo dne 25. října 2013 oznámeno, že její pracovní smlouva bude ukončena ke dni 12. listopadu 2013 a J. M. Iglesiasovi Gutiérrezovi bylo dne 21. listopadu 2013 oznámeno, že jeho pracovní smlouva bude ukončena ke dni 10. prosince 2013 a každému z nich bude vyplaceno odstupné, jehož výše bude vypočítána v souladu s podmínkami vymezenými v dohodě ze dne 8. února 2013.

17 Juan M. Iglesias Gutiérrez a E. Rion Bea podali žaloby k Juzgado de lo Social no 2 de Terrassa, jimiž se domáhali určení neoprávněnosti svého propuštění a uložení povinnosti vyplatit v plné výši zákonné odstupné, jež jim přísluší v podobném případě, a sice odstupného v rozmezí od 33 dnů do 45 dnů mzdy za odpracovaný rok.

18 Za těchto podmínek se Juzgado de lo Social no 2 de Terrassa rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru dvě následující předběžné otázky, formulované totožně ve věcech C-352/14 a C-353/14:

„V rámci žaloby podané zaměstnancem Bankia [...] proti začlenění do hromadného propouštění na základě dohody, která podléhá rozhodnutí [o restrukturalizaci skupiny BFA]:

1) Brání články 107 SFEU a 108 SFEU článku 56 zákona o postavení zaměstnanců [...] pátému přechodnému ustanovení zákona 3/2012 [...], jakož i článku 123 a čl. 124 odst. 13 zákona 36/2011, kterým se upravuje soudnictví ve věcech pracovněprávních (Ley 36/2011 reguladora de la Jurisdicción Social), ze dne 10. října 2011, jenž nepřímo odkazuje na výše uvedená ustanovení, jelikož v podstatě zvyšují odstupné povolené rozhodnutím [o restrukturalizaci skupiny BFA]?

2) Byl by výklad těchto vnitrostátních ustanovení, který by umožňoval vnitrostátnímu soudu snížit odstupné přiznané v případě určení, že propuštění bylo v souladu s právem, na zákonné minimum stanovené vnitrostátní právní úpravou, v rozporu s výše uvedenými ustanoveními unijního práva a rozhodnutím [o restrukturalizaci skupiny BFA]?

3) Byl by výklad těchto vnitrostátních ustanovení, který by umožňoval vnitrostátnímu soudu upravit odstupné přiznané v případě určení, že propuštění bylo neoprávněné, na částku dohodnutou v dohodě uzavřené v době projednávání, jestliže je přitom tato částka vyšší než zákonné minimum, avšak nižší než zákonné maximum, v rozporu s výše uvedenými ustanoveními unijního práva a rozhodnutím [o restrukturalizaci skupiny BFA]?“

19 Usnesením předsedy Soudního dvora ze dne 9. září 2014 byly věci C-352/14 a C-353/14 spojeny pro účely písemné i ústní části řízení, jakož i pro účely rozsudku.

K předběžným otázkám

20 Předkládající soud těmito otázkami, jak jsou formulovány, žádá Soudní dvůr, aby se vyjádřil ke slučitelnosti některých ustanovení vnitrostátního práva s unijním právem.

21 V tomto ohledu je třeba připomenout, že systém spolupráce zavedený článkem 267 SFEU je založen na jasné dělbě funkcí mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem. V rámci řízení zahajovaného na základě tohoto článku přísluší výklad vnitrostátních ustanovení soudům členských států, a nikoli Soudnímu dvoru, a Soudnímu dvoru nepřísluší, aby se vyjadřoval ke slučitelnosti norem vnitrostátního

práva s ustanoveními práva unijního. Naproti tomu Soudní dvůr má pravomoc k tomu, aby vnitrostátnímu soudu poskytl veškeré poznatky k výkladu unijního práva, které mu umožní posoudit slučitelnost norem vnitrostátního práva s unijním právem (viz zejména usnesení Debiasi, C-560/11, EU:C:2012:802, bod 19 a citovaná judikatura).

22 I když je pravda, že doslovný obsah otázek položených předkládajícím soudem v rámci žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vybízí Soudní dvůr k tomu, aby se vyjádřil ke slučitelnosti ustanovení vnitrostátního práva s unijním právem, nic nebrání Soudnímu dvoru, aby podal předkládajícímu soudu užitečnou odpověď a poskytl mu poznatky k výkladu unijního práva, které jemu samotnému umožní rozhodnout o slučitelnosti vnitrostátního práva s unijním právem (viz zejména usnesení Debiasi, C-560/11, EU:C:2012:802, bod 20 a citovaná judikatura).

23 Podstatou položených otázek tedy je, zda rozhodnutí o restrukturalizaci skupiny BFA a články 107 SFEU a 108 SFEU, na nichž se toto rozhodnutí zakládá, brání v rámci sporu týkajícího se hromadného propouštění, na něž se vztahuje toto rozhodnutí, použití vnitrostátní právní úpravy, která stanoví vyšší částku odstupného pro zaměstnance, než činí zákonné minimum, je-li soudem určeno, že jeho propuštění bylo neoprávněné.

24 Tyto otázky musí být zkoumány společně.

25 Provádění systému kontroly státních podpor v unijním právu spočívá v preventivní kontrole záměrů podpor, jež usiluje o to, aby byly uskutečněny pouze ty, jež jsou slučitelné s vnitřním trhem.

26 Provádění tohoto systému kontroly přísluší Komisi a vnitrostátním soudům, jež plní odlišné úlohy, které se vzájemně doplňují. Zatímco posouzení slučitelnosti opatření podpory s vnitřním trhem patří do výlučné pravomoci Komise, jejíž jednání podléhá přezkumu unijních soudů, vnitrostátní soudy zajišťují ochranu práv jednotlivců před případným porušením zákazu uvedeného v čl. 108 odst. 3 SFEU státními orgány uskutečněním záměru podpory, než Komise rozhodne o její slučitelnosti (v tomto smyslu viz rozsudek Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, body 27 a 28, jakož i citovaná judikatura).

27 Pokud Komise po ukončení šetření přijme kladné rozhodnutí ve smyslu čl. 7 odst. 3 nařízení č. 659/1999, byl podle všeho cíl uvedený v bodě 25 tohoto rozsudku ochráněn a předmětná podpora může být uskutečněna (v tomto smyslu viz rozsudek CELF a ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, bod 49).

28 Toto schválení uskutečnění podpory však platí pouze v případě, že jsou naplněny všechny aspekty, které Komise zohlednila v rámci posuzování slučitelnosti uvedeného opatření. Zejména v případě, že oznámené opatření obsahuje na návrh dotyčného členského státu závazky, jež se tento stát zavázal dodržovat, je třeba mít za to, že tyto závazky představují nedílnou součást schváleného opatření. To platí i ve věcech v původním řízení, v nichž byly závazky navržené Španělským královstvím zohledněny Komisí v rámci jejího posouzení a jsou převzaty do dokumentace připojené k rozhodnutí o schválení.

29 Je na dotčeném členskému státu, jemuž je v souladu s článkem 25 nařízení č. 659/1999 rozhodnutí určeno, aby ověřil, že bude moci dodržet závazky uvedené ve schválení. Musí se v této souvislosti zejména ujistit, že tyto závazky jsou slučitelné s jeho vnitrostátními právními předpisy, a případně posoudit, zda je třeba přistoupit k úpravě těchto předpisů v souladu s jeho ústavními postupy.

30 Ve věcech v původním řízení závazky uvedené v bodech 84 a 85 dokumentace připojené k rozhodnutí o restrukturalizaci skupiny BFA znějí tak, že Španělské království přijme všechna opatření k tomu, aby zaručilo, že skupina BFA dodrží „platnou právní úpravu v oblasti odměn a náhrad“ a zajistí, že postup restrukturalizace bude „splňovat vysoké nároky“, což znamená, že se „platby odstupného budou blížit zákonnému minimu“, avšak současně umožní „jistou pružnost“.

31 Samotná formulace těchto závazků naznačuje, že musí být provedeny v rámci platných vnitrostátních právních předpisů a jejich se provedení vyznačuje jistou mírou pružností.

32 Odkazy na použitelné právní předpisy znamenají, že částky, které mají být vyplaceny propuštěným zaměstnancům, mohou být v souladu se španělským pracovním právem vypočítány podle odlišných kritérií, podle toho, zda může být propuštění považováno s přihlédnutím k právním a skutkovým okolnostem každého jednotlivého případu za oprávněné či nikoli.

33 Určitá míra pružnosti, jež je zde výslovně přiznána, ostatně naznačuje, že ačkoli se částky, které skupina BFA musí vyplatit svým zaměstnancům v rámci restrukturalizačního plánu, musí blížit minimálním sazbám stanoveným vnitrostátními předpisy použitelnými v oblasti pracovního práva, nemusí nutně těmto sazbám přesně odpovídat.

34 Vzhledem k výše uvedenému je tedy na položené otázky třeba odpovědět tak, že rozhodnutí o restrukturalizaci skupiny BFA a články 107 SFEU a 108 SFEU, na nichž se toto rozhodnutí zakládá, nebrání v rámci sporu týkajícího se hromadného propouštění, na něž se vztahuje toho rozhodnutí, použití vnitrostátní právní úpravy, která stanoví vyšší částku odstupného pro zaměstnance, než činí zákonné minimum v případě, že je určena neoprávněnost jeho propuštění.

K nákladům řízení

35 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (šestý senát) rozhodl takto:

Rozhodnutí Komise C(2012) 8764 final ze dne 28. listopadu 2012 o podpoře poskytnuté španělskými orgány na restrukturalizaci a rekapitalizaci skupiny BFA, jakož i články 107 SFEU a 108 SFEU, na nichž se toto rozhodnutí zakládá, nebrání v rámci sporu týkajícího se hromadného propouštění, na něž se vztahuje toho rozhodnutí, použití vnitrostátní právní úpravy, která stanoví vyšší částku odstupného pro zaměstnance, než činí zákonné minimum v případě, že je určena neoprávněnost jeho propuštění.

Podpisy.